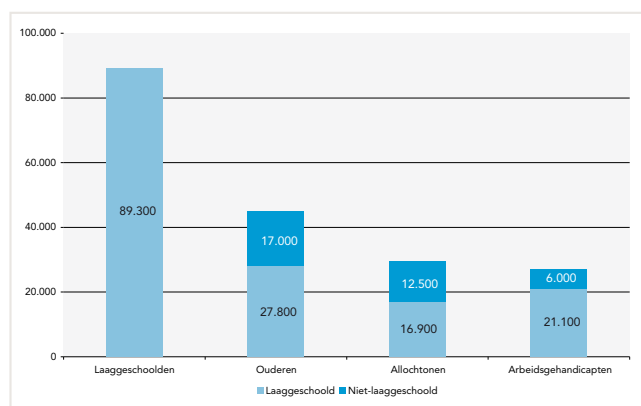

De kansengroepen in kaart

Oktober 2007. De VDAB telt deze maand 173.476 niet-werkende werkzoekenden, wat een werkloosheidsgraad betekent van 6,1%. Het is niet voor al deze werkzoekenden even eenvoudig om zich een weg te banen op de Vlaamse arbeidsmarkt. Laaggeschoolden, arbeidsgehandicapten, allochtonen en vijftigplussers hebben het doorgaans moeilijker dan andere werkzoekenden om een gepaste job te vinden. Zij worden daarom ingedeeld bij de 'kansengroepen' en krijgen extra aandacht binnen het Vlaamse arbeidsmarktbeleid.

In oktober 2007 behoren 121.900 Vlaamse werkzoekenden tot een of zelfs meerdere kansengroepen, dat is 70% van het totaal. De laaggeschoolden, die het secundair onderwijs niet met succes hebben afgerond, vormen veruit de grootste kansengroep. Met 89.300 personen omvat de groep net de helft van het aantal werkzoekenden. Daarenboven is er een sterke overlap tussen de laaggeschoolden en de andere kansengroepen. Iets meer dan 21.000 werkzoekenden is niet alleen ingedeeld bij de laaggeschoolden maar ook bij de arbeidsgehandicapten, 27.800 laaggeschoolde werkzoekenden is 50 jaar of ouder en 16.900 laaggeschoolden heeft een niet-Europese etnische afkomst (figuur 1).

Figuur 1: Aantal NWWZ en aandeel laaggeschoolden per kansengroep in het Vlaams Gewest (oktober 2007)

Bron: VDAB Arvastat

De laaggeschoolden zijn veruit de omvangrijkste kansengroep, maar ook de ouderen, afgebakend als alle werkzoekenden van 50 jaar en ouder, omvatten met 44.800 personen bijna een kwart van de werkzoekende populatie. Hun aantal neemt bovendien ieder jaar toe. De oorzaken zijn velerlei. De bevolking veroudert en dus is er ook bij de werkzoekenden een geleidelijke verschuiving naar de oudste leeftijdsgroepen. Daar komt de vervrouwelijking van de beroepsbevolking bij, destijds ingezet met de generatie die nu eveneens aansluit bij de groep vijftigplussers. Het arbeidsmarktbeleid speelt in op deze demografische evoluties en verplicht de oudere werkzoekenden en sinds het Generatiepact ook de vervroegd bruggepensioneerden om beschikbaar te blijven voor de arbeidsmarkt en dus ingeschreven te zijn als werkzoekende.

De kansengroep werkzoekenden met een arbeidshandicap telt drie categorieën: werkzoekenden met een erkenning als arbeidsgehandicapte bij het Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap, werkzoekenden uit het Buitengewoon Secundair Onderwijs (BUSO) of het Buitengewoon Lager Onderwijs (BLO) en werkzoekenden met een beperkte of zeer beperkte geschiktheid. Samen gaat het om 27.100 personen, 16% van alle werkzoekenden. De werkzoekenden uit het BLO of BUSO behoren per definitie tot de laaggeschoolden, maar ook in de andere twee categorieën heeft meer dan driekwart geen diploma van het secundair onderwijs. Bijgevolg komt de meerderheid van deze arbeidsgehandicapten ook terug bij de laaggeschoolde kansengroep.

De vierde kansengroep ten slotte omvat de werkzoekenden met een etnische afkomst van buiten de Europese Unie. In oktober 2007 telt het Vlaams Gewest 29.300 allochtone werkzoekenden, dat is 17% van het totaal aantal werkzoekenden. Bijna 60% van hen heeft geen diploma van het secundair onderwijs en behoort dus ook tot de kansengroep van de laaggeschoolden.

De kaart van de kansengroepen

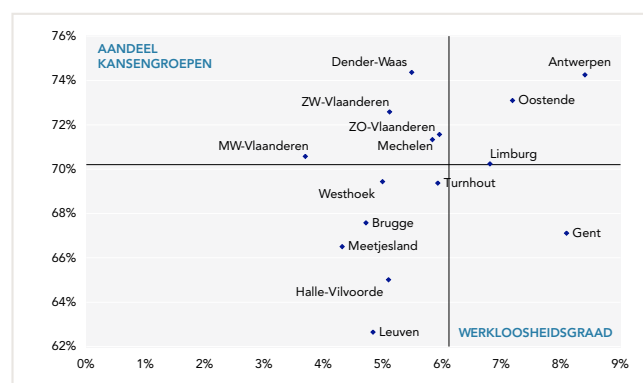
De kansengroepen zijn natuurlijk niet gelijk verdeeld over de Vlaamse regio's. Figuur 2 brengt de Regionale Economische en Sociale OverlegComités (RESOC's)¹ in kaart op basis van de werkloosheidsgraad en het aandeel kansengroepen in de werkloosheid. Het middelpunt van het assenkruis toont de globale Vlaamse cijfers: een werkloosheidsgraad van 6,1% en een aandeel kansengroepen van 70%.

Het kwadrant rechtsboven toont de RESOC's met zowel een hogere werkloosheidsgraad als een hoger aandeel kansengroepen. RESOC Antwerpen toont het minst gunstige resultaat. Niet alleen is de werkloosheidsgraad (8,4%) in geen enkele RESOC

¹ De RESOC's bieden een regionaal overlegplatform tussen de sociale partners en de lokale besturen en verstrekken advies over het socio-economische streekbeleid en de regionale economie en arbeidsmarkt.

hoger, Antwerpen heeft ook een zeer hoog aandeel kansengroepen in de werkloosheid. De verklaring ligt voor een groot deel in de moeilijker socio-demografische context in het Antwerpse RESOC. Het hoge aandeel allochtonen speelt hier bijvoorbeeld een belangrijke rol: gemiddeld is 17% van het aantal werkzoekenden in het Vlaams Gewest allochtoon, in RESOC Antwerpen ligt het aandeel allochtonen op 31%, dus bijna dubbel zo hoog. Ook Oostende scoort voor beide indicatoren minder goed dan het Vlaamse gemiddelde. Hier ligt de verklaring vooral in het hogere aandeel laaggeschoolden.

Figuur 2: Werkloosheidsgraad en aandeel kansengroepen in de Vlaamse RESOC's (oktober 2007)

Bron: VDAB-Arvastat

In het kwadrant rechtsonder is Gent het enige RESOC dat een hogere werkloosheidsgraad (8,1%) combineert met een lager aandeel kansengroepen (67%). Zowel het aandeel laaggeschoolden, arbeidsgehandicapten als ouderen ligt er duidelijk lager dan gemiddeld, maar de regio telt wel gevoelig meer allochtonen onder haar werkzoekende populatie (23%).

De RESOC's linksboven tonen het omgekeerde beeld: de werkloosheidsgraad is er relatief laag, maar het aandeel kansengroepen ligt wel boven het Vlaamse cijfer. In Midden-West-Vlaanderen ligt de werkloosheidsgraad zelfs niet hoger dan 3,7%. De RESOC's Mechelen en Zuid-Oost-Vlaanderen sluiten bij het globale beeld aan, met een werkloosheidsgraad net onder het Vlaamse gemiddelde en een aandeel kansengroepen net erboven. In Zuid-West-Vlaanderen en vooral Dender-Waas ligt het aandeel kansengroepen al gevoelig hoger. Met 74,4% heeft Dender-Waas zelfs het hoogste aandeel kansengroepen. Vooral de laaggeschoolden zijn er sterk oververtegenwoordigd.

Linksonder ten slotte vinden we de RESOC's met een lagere werkloosheidsgraad en een kleiner aandeel kansengroepen. Vooral Leuven (63%) en Halle-Vilvoorde (65%) vallen op met het relatief lage aandeel kansengroepen onder hun werkzoekenden. Deze goede score steunt vooral op het lage aandeel laaggeschoolden in deze regio's (40%).

Het diploma als rode draad

Niet minder dan 70% van de Vlaamse werkzoekenden maakt deel uit van een of meerdere kansengroepen en krijgt dus extra aandacht binnen het Vlaamse arbeidsmarktbeleid. Dit hoge cijfer hangt deels samen met de huidige lage werkloosheidsgraad. Na een periode van ettelijke maanden aanhoudend dalende werkloosheidscijfers, zijn de vlotst plaatsbare werkzoekenden grotendeels doorgestroomd naar werk en neemt het aandeel kansengroepen in de resterende groep werkzoekenden dus toe. Maar ook de samenstelling van de bevolking speelt een onmiskenbare rol. Bewijs hiervan zijn RESOC's als Antwerpen of Oostende, die een relatief hoge werkloosheid combineren met een hoog aandeel kansengroepen, of omgekeerd de RESOC's Leuven en Halle-Vilvoorde, waar een lage werkloosheid hand in hand gaat met een relatief laag aandeel kansengroepen.

Het belang van een diploma loopt als een rode draad doorheen het verhaal. Vooreerst vormen de laaggeschoolden veruit de grootste kansengroep. Bovendien blijkt al bij de eerste blik op de andere kansengroepen dat ook hier het diploma een hoofdrol speelt. Zowel bij de ouderen, arbeidsgehandicapten als allochtonen zijn de laaggeschoolden sterk oververtegenwoordigd. Nochtans kunnen heel wat van deze werkzoekenden wél elders verworven competenties voorleggen. Maar zolang de arbeidsmarkt nadrukkelijk redeneert in diploma's, kan het gebrek aan een diploma of getuigschrift secundair onderwijs de druppel vormen die hen in de val van langdurige werkloosheid duwt. Voor heel wat personen uit de kansengroepen kan de oplossing, minstens ten dele, vertrekken vanuit de aandacht voor reeds verworven competenties.

Meer informatie:

VDAB, Studiedienst,
Keizerslaan 11, 1000 Brussel
Tel. 02 506 15 88
Gsm 0499 54 16 74
E-mail: studiedienst@vdab.be
www.vdab.be/trends/ontcijfert/